

Första läsningen: **1 Mos 15:5-12, 17-18** (*Gud slöt ett förbund med Abram, den troende*)

Abraham betyder ”fader till de många”, vilket syftar på alla folkslag som skulle härstamma från honom. Ännu heter han *Abram*. Det nya namnet ges först i kap. 17. Gud kräver inget här – allt är nåd, ensidig gåva. Gud lovar långt mer än vi kan hoppas på (v. 5). På hebreiska säger man inte att man ”ingår” ett förbund, man säger att man ”skär” det. Det kommer nog från den gamla seden vi möter här: att dela djur i två delar och lägga upp dem mot varandra som en ”allé” som de två förbundsparterna går genom. Meningen är: ”Må det gå mig som dessa djur ifall jag bryter förbundet” (jfr Jer 34:18). Märkligt nog går bara Gud genom ”allén”, inte Abram. Bara Gud förpliktigar sig på något. Gud, symboliserad av elden i natten, tar ensam på sig konsekvenserna av ett framtida misslyckat förhållande. Gudsfolkets historia ställs redan i skuggan av *korset*. Gud vet hur det blir – och kommer att betala priset.

Andra läsningen: **Fil 3:17 – 4:1** (*Kristus skall göra vår kropp lik den han har i sin härlighet*)

Alternativ kortare läsning: **Fil 3:20 – 4:1**

Filipperbrevet flödar över av glädje, men Paulus *gråter* också över dem som är *fiender till Kristi kors*. Därmed menas de som ansåg att man som kristen fritt kunde leva efter sina lustar utan uppoffringar (t. ex. fasta och allmosor) eller de som krävde att hedniska män skulle omskäras och hålla judiska matregler när de blev kristna (eller också menar Paulus båda grupperna). Människorna i Filippi var privilegierade med romerskt medborgarskap (som Paulus). Bra, men *vårt hemland är himlen* (v. 20). Vi kristna lever här i *ringhet*, men Jesus ska *förvandla* vår kropp så att *den blir lik den kropp han har i sin härlighet* (v. 21). ”Ringheten” övar vi nu i fastetiden!

Evangelium: **Luk 9:28b-36** (*Medan han bad förvandlades hans ansikte*)

Hos Lukas ser vi ofta Jesus *be* (v. 28-29; jfr 3:21). På berget möter de tre jordiska männen (apostlarna) de tre himmelska som strålar *i härlighet* (v. 31), i den *förvandling* som Paulus talar om (se ovan). Mose och Elia var liksom Jesus två hårt prövade profeter. De talar om det *uttåg* (*éxodos*) som Jesus snart ska fullborda (v. 31). Jesus ska befria mänskligheten från *slaveriet under synd och död*, så som Gud genom Mose ledde folket ut från Egypten. Apostlarna *såg hans härlighet* (v. 32) – samma formulering som en av dem (Johannes) senare använder (Joh 1:14; jfr 1 Joh 1:1-4; 2 Pet 1:16-18). Petrus är överväldigad och vill nu fasthålla glansen av sin älskade Messias (jfr Matt 16:22). Han vill bygga hyddor, och det gläder säkert Jesus, men det passar sig inte ännu. Gud kom till Israel i molnet (2 Mos 33:9; jfr 1 Kor 10:1-2) och gör så även här. Faderns röst bekräftar apostlarnas tro på Jesus, och plötsligt syns bara han. *Håll fast vid honom, Petrus, men låt honom bygga sin hydda, sin kyrka – på dig!* (jfr Matt 16:18).

MÅNDAGEN ANDRA VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Dan 9:4b-10** (*Vi har syndat och gjort illa*)

Den som skrev orden i denna läsning var full av oro över gudsfolkets utsatta läge, förtryckt och plågat som det var av andra folk. ”När kommer den där frälsningen som Gud lovade genom profeterna?”, undrar han, ”vad kan vi göra för att påskynda den?” (läs hela kapitel 9!). Vi kristna bekänner vår synd i varenda mässa: *jag har syndat i tankar, ord, gärningar och underlåtelser* (alltså på *alla* sätt). Vi rabblar kanske en ramsa medan vi tänker på annat. Ställ en bandspelare framför altaret och låt den tala för dig, det vore ärligare! Hur har vi blivit så kalla? Syndens demoniska sida är att den *gör oss okänsliga för synd*. Så fastnar vi alltmer som flugan i spindelnätet. ”Det där var väl inte så farligt, jag gör om det, bara en gång, jag ska ju ändå bikta mig snart.” Ett styng i Jesu hjärta, så varför inte ett till? Den attityden ska du bikta. Ta aldrig emot kommunionen utan att som den ödmjuke Daniel ha sökt Guds förlåtelse *och menat det*. Be om **den äkta ångerns gåva**.

Evangelium: **Luk 6:36-38** (*Frikänn, så skall ni bli frikända*)

Vi människor kan ge oss på varandra, glömma vår egen syndighet, bara se flisan i vår nästas öga (Luk 6:41-42). Så var det med de män som samlades för att stena en kvinna (Joh 8:1-11). Jesus satte stopp för vansinnet genom att uppmana den som själv var fri från synd att kasta första stenen. Ingen vågade. Han sade inte att hon inte var skyldig. Det är vi alla. Våra synder kan vara större och djupare än vi vill veta. Den helige kyrkoherden *Jean-Marie Vianney* bad en gång Gud visa honom vidden av sin egen synd. Han fick den gåvan men det var outhärdligt – han bad genast att få slippa den.

Ännu svårare än att bedöma vår egen synds djup är att bedöma andras. Du ser en annan katolik gå till kommunionen och blir upprörd för att du vet att hon har syndat mot flera av Guds bud. Men vad vet du egentligen? Kanske har han krossats av skuld känslor under en hel natt, omvänt sig, biktat sig bättre och mer uppriktigt än du någonsin gjort. Nu går han tillbaka till sin bänk med knäppta händer och ler. Du tror att han skrattar åt dig. Men kanske har han fått känna Frälsarens kärlek och är lycklig. Vi har inte Guds insikter **men vi ska ta efter hans godhet och generositet**. *Frikänn* allt vad du kan (v. 37). *Ge* allt vad du kan (v. 38). Visa empati: syndare hjälper syndare att resa sig. Det går inte så elegant kanske, men bättre att hanka sig fram på den rätta vägen (Jesus går med) än att springa fort åt fel håll.

Domen blir obarmhärtig över den som inte har varit barmhärtig, men barmhärtigheten triumferar över domen (Jak 2:13).
--

TISDAGEN 19 MARS:

SANKT JOSEF, JUNGFRU MARIAS BRUDGUM, högtid

Idag firar katolska kyrkan över hela jorden en fest som inte bara är en fest utan en högtid. Den är t.o.m. så viktig att det är obligatoriskt för alla oss katoliker att gå till mässan idag (om vi kan). Den helige JOSEF, Jungfru Marias brudgum, anförtroddes en uppgift av Gud som ingen annan fått: att ta hand om och skydda Guds största skatt, den heliga familjen, kyrkans urcell och ursprung. Josef räddar sin gravida förlovade från vanära genom att göra henne till sin hustru (Matt 1:18-24). I Betlehem gör han allt för att hitta tak över huvudet åt sin brud när hon ska föda Messias (Luk 2:6-7). Han flyr med Maria och barnet till Egypten när han märker att faror hotar dem (Matt 2:13-23).

Alltid nära den heliga Jungfrun, men aldrig så att han glömmet att hon främst är *den helige Andes brud*, att hon är bestämd för kroppens avhållsamhet för Guds skull. Precis som hans namne, patriarken Josef i Första Moseboken, som fick anförtrott allt i sin herre Potifars hus – utom Potifars hustru (1 Mos 39:9) – så håller sig Nya testamentets Josef troget på den plats Gud har gett honom. Lika troget som den förste Josef tjänade Egyptens kung och säkrade folket från svält, så tjänade Nya testamentets Josef *Herren över alla herrar* och tog hand om Jesus, som skulle bli livets bröd för världen (Joh 6:35). Så lever Josef helt för Maria och barnet, aldrig för sig själv – en lysande förebild för alla äkta makar i vår egoistiska tid. Han liknar även sin namne i forntiden genom att han förstår drömspråket från Gud – ständigt är Josef öppen för Guds ledning, änglarnas anvisningar, och handlar efter dem – själv säger han inte ett ord. Han påminner oss om alla de rättfärdiga männen i Gamla testamentet: den tyste Noa som räddade sin familj genom att bygga arken, den tillitsfulle Abraham som lämnade sitt land bakom sig och satsade på Guds löften (parallellen dras i dagens andra läsning, Rom 4:13, 16-18, 22), den hängivne Mose som förde Guds folk ut i friheten, eller (som dagens första läsning låter oss förstå) David och hans son Salomo (2 Sam 7:4-5a; 12-14a, 16).

Det är Josef och ingen annan som får privilegiet att ge Guds barnet namnet Jesus. Han får uppfostra sin egen Skapare, vara en fader i Gud Faders ställe, prägla Guds Son som människa, hjälpa honom att läsa, umgås med andra, hantera sin längtan att gå egna vägar (man kan tänka på episoden då Josef hittar sin bortsprungne pojke i templet, Luk 2:41-51), hjälpa till i familjen. Mycket av det vi möter hos den vuxne Jesus i evangelierna återspeglar säkert vad han lärt av Josef, t. ex. det öppna och hänsynsfulla uppträdande mot kvinnor, den självklara kyskheten, Jesu beslutsamhet att göra Guds, den himmelske Faderns, vilja, och hans självuppoftande kärlek i allt. Det var Josef som lyfte upp den lille Jesuspojken i Nasaret och tog honom på sina axlar. Jesus har älskat denne man som tog honom vid handen och lärde honom att gå och tala, snickra, spika, bygga, göra upp eld. Josef är den ende som Jesus har kunnat kalla för ”abba” (fader) utom Gud i himlen. Josef visade Jesus hur man skulle be och berättade om folkets gamla hjältar och deras hopp till Gud. Hur många lyckliga och svåra stunder har Josef inte fått dela med Maria och Jesus, natt och dag! Hur har han inte själv helgats av den intima samvaron med dessa två som var helt utan synd? De har dagligen behövt hans hjälp på många sätt – hur

tacksam har han inte varit mot Gud som lät honom ha ansvar för deras lycka? Evangelierna berättar inte om slutet på Josefs liv, men Gud har utan tvivel tagit emot honom i himlen med Jesu ord från liknelsen om talenterna: ”Du är en god och trogen tjänare... Gå in till glädjen hos din herre” (Matt 25:21).

Josef är kyrkans beskyddare, vi vänder oss med rätta till honom när det är kris. Hans öde visar att Gud litar på oss svaga människor när han vill genomföra sin frälsningsplan. Var en Josef! Det lilla och vardagliga som du gör i Guds tjänst har en oerhörd betydelse inför Gud och han glömmer det aldrig. Josef var speciell och du är speciell – glöm fastetiden idag, fira bara!

Josef ledde den heliga familjen. Denna dag år 2013 installerades vår påve Franciskus. Be för alla som Gud har satt att leda sitt hus på jorden, kyrkan!

Denna högtids läsningar: 2 Sam 7:4-5a, 12-14a, 16; Rom 4:13, 16-18, 22; Matt 1:16, 18-21, 24a eller Luk 2:41-51a
--

ONSDAGEN ANDRA VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Jer 18:18-20** (*Kom, låt oss fälla honom*)

Profeten Jeremias bok innehåller en rad korta, infogade tillägg i mycket personlig ton, med starka utbrott av känslor. Det verkar röra sig om privata ”dagboksanteckningar”, som från början kanske inte var avsedda att hamna i hans bok. I Jer 12:6 läste vi hur hans familj vände honom ryggen, och i dagens läsning är det ledande personer i folket som vill sätta igång en smutskastningskampanj mot honom. I de osminkade verser som följer efter dagens läsning önskar han ont över sina förföljare. Det är den orättvist plågade som talar här, den som tidigare har bett *för* sina fiender till Gud (v. 20; jfr Matt 5:10-11, 44) och som nu ser hela samhällseliten gadda sig samman mot honom (präster, visa män och falska profeter). Han blir rädd.

I v. 18 märker vi deras självsäkerhet: de är kloka och värtaliga, de behöver inte hans irriterande kritik, de ska nog få bukt med honom! De planerar kanske en teologisk diskussion, där de vill fånga honom i ord. När de då har fått folket att skratta åt Jeremia kan de lätt röja honom ur vägen. Så ville man senare göra med Jesus (Matt 22:15) och så förlöjligar man kyrkan idag. Guds heliga utsända är får bland vargar. De står alltid anklagade utan försvarsadvokat (jfr 1 Kor 4:11-13; 2 Kor 6:3-10), men fullför ändå sin förkunnelsestjänst. Den helige ande ger dem de rätta orden (Matt 10:19-20). Dessa ord gör sin verkan! I Jeremias fall blev orden till *helig text* för alla tider, alla orden, inklusive hans förtvivalade privata anteckningar!

Evangelium: **Matt 20:17-28** (*De skall döma honom till döden*)

Jesus säger klart och tydligt att han är på väg mot Jerusalem för att lida, dödas och uppstå (han säger det t.o.m. för tredje gången, jfr Matt 16:21 och 17:22-23) – och lärjungarna fattar inte ett dugg! De reagerar med intriger om vem som ska bli de viktigaste ministrarna i Messias regering. De är väl fortfarande berusade av Jesu löften i Matt 19:28 om att de ska få sitta på ”tolv troner och döma Israels tolv stammar”. Möjligtvis uppfattar de Jesu förutsägelser om sitt lidande och sin död som en sorts *risk*, något som *kan* hända (och om Jesus dör i kamp så uppkommer ju omedelbart frågan vem som ska leda flocken därefter – och därför är det redan dags för maktintriger). Eller så tror de att världen går under så snart de når den heliga staden, och då ska Jesus ta makten för alltid. Det gäller att spela sina kort rätt nu i förväg.

Även i kyrkan finns det de som vill ha makt och positioner – som om Gudsriket vore en jordisk, politisk makt! De är som lärjungarna. Men Jesus kröntes till kung med en törnekrona, hans kungatron blev ett kors, och skylten över honom, ”Judarnas konung”, var ett cyniskt, romerskt skämt. Till höger och vänster om honom fanns det inga apostlar, utan rövare. När vi ber Jesus att få följa honom är det inte säkert att det blir som vi tror. Jakob och Johannes fick sina troner i himlen, men vägen dit gick genom tjänst och lidande.

Jag blev till åtlöje för alla människor, jag blev en visa för dem (Klag 3:14).
--

TORSDAGEN ANDRA VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Jer 17:5-10** (*Välsignad är den man som förtröstar på Herren*)

Att följa mängden i avfall från Gud är att sätta *sin lit till människor* (v. 5, ”till kött” står det ordagrant). Människan skapades för vänskap med Gud i paradiset. Utan Gud blir man som en torr *buske i ödemarken* (v. 6). Så har vi blivit! Guds ord till Adam efter syndafallet upprepas inte utan anledning när vi tar emot *askkorset* på askonsdagen och när vi begravs: *Jord är du och jord skall du åter bli* (1 Mos 3:19). Omvänd dig till Gud nu! Fly de där människorna som leder dig bort från Gud, dem som du lutar dig emot och vars erkännande och beröm du söker! Stå fast i din tro, din tradition, dina *rötter* (v. 8). Du kommer aldrig att sakna vatten (jfr Ps 1:3). Gud känner alla människornas självbedrägerier. Han granskar ”hjärtat” (= det vi idag kallar för vårt tänkande jag) och ”njurarna” (= det vi idag kallar för våra känslor och vårt samvete). Det är **Guds erkännande** du ska söka, inte människors, även om det en kort tid kan kosta på. V. 9-10 svarar på frågan hur det kan komma sig att det ibland går dåligt för goda människor. Det är inget att oroa sig över: Guds rättvisa når alla till sist.

Synd att v. 11 inte tas med i dagens läsning. Den hade passat fint som övergång till:

Evangelium: **Luk 16:19-31** (*Du fick ut ditt goda medan du levde*)

En rik man dör och hamnar i lågorna (det är oklart om det är en *evig* eld – helvetet – eller en *tidsbegränsad* plåga – skärselden, jfr Matt 5:26; 18:34-35). Precis som han vänder vi katoliker oss gärna till helgon (som Abraham) för att få hjälp. Det är bra det – men ganska meningslöst om det liv vi lever i praktiken bevisar att vi varken bryr oss om Guds bud eller människor i nöd. Varför skulle Gud bönhöra rent egoistiska böner? Det är som med den bön apostelbrödernas mor framförde till Jesus i gårdagens evangelium om privilegier och makt åt sina söner. Om Gud uppfyllde alla sådana böner skulle han inte vara rättvis. Ibland gör han det ändå.

Rika *kan* frälsas, ty inget är omöjligt för Gud (Luk 18:27).

Liknelsen lär oss också att de avlidna ber för oss som finns kvar på jorden (v. 27 f). Det är en urkristen tanke. Men se hur förgäves den rike mannens förbön är – den styrs av arrogans, beräkning och uppblåsthet! Stackaren verkar inte ha fattat var han är. Han tror att han kan kommandera Lasaros och skaffa privilegier åt sina ännu levande bröder i form av privatuppenbarelser. Han har mage att undervisa Abraham, trons fader. Därför söker vi *helgonens* förbön, deras som levt i ödmjukhet och lydnad mot Gud. Denna text vill få oss att fundera över *varför* vi ber. För att tillfredsställa våra egna begär (jfr Jak 4:3)? Be i stället att din rikedom nu i fastan blir till nytta för dem som i dag är som Lasaros!

Hur svårt är det inte för dem som har pengar att komma in i Guds rike (Luk 18:24)!
--

FREDAGEN ANDRA VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **1 Mos 37:3-4, 12-13a, 17b-28** (*Där kommer drömmaren. Kom, låt oss dräpa honom*)

Den största delen av Första Moseboken handlar om Josef. Han var patriarken Jakobs mest älskade son. Han såg i drömmar hur han i framtiden skulle överglänsa alla sina elva bröder (1 Mos 37:5-11). Därför hatade de honom och ville röja honom ur vägen. Gud gav honom en hög position i Egypten, och han kunde genom sin klokhets frälsa folket och grannfolken, inklusive Jakobs hus, från svält. Berättelsens mening uttrycks i bokens slut, i 1 Mos 50:19-20: *Josefs sade till dem: "Var inte rädda... Ni ville mig ont, men Gud har vänt det till något gott. Han ville... därigenom bevara många människor vid liv"*. Det är **Guds frälsningsplan** vars konturer vi ser. Boken som börjar med skapelse och syndafall slutar med att i förväg avbilda *Kristi lidande*: Juda säljer Josef, Judas säljer Jesus. Båda två säljs till det pris man gav för en slav (jfr 2 Mos 21:28-32; jfr Sak 11:12). Josef blev slav, Jesus gick samma väg (Mark 10:44-45; Fil 2:6-11). Josefs dräkt togs ifrån honom, liksom Jesu kläder vid korset. Jesus antog vår köttsliga natur som nedsölades av blod liksom Josefs dräkt. Josef älskas av sin far med en enastående kärlek, så som Jesus älskas av Fadern (Matt 3:17). Josef och Jesus avvisades av sitt folk och togs emot av hedningar. Bådas öde ledde till räddning för många folk.

Evangelium: **Matt 21:33-43, 45-46** (*Här har vi arvtagaren. Kom, låt oss döda honom*)

Profeten Jesaja berättar om en vingård – en bild av Gudsfolket. Vingården är full av våld och orättvisa och överges av Gud (Jes 5:1-7). Jesus säger vems fel det var och är: de ansvariga ledarnas (arrendatorernas). När tiden är inne (jfr ”Guds rike är nära”, Mark 1:15) sänder han sina tjänare (Jesus menar Gamla testamentets profeter) men de misshandlas och dödas (jfr Jer 7:23-26; 2 Krön 36:15-16). Med en naiv, ofattbar godhet (”Guds dårskap” i 1 Kor 1:22-25; jfr Matt 20:1-16) väljer ägaren att sända sin egen son till mördarna – ”allt är kanske ett olyckligt missförstånd?” Dessa inbillar sig lika naivt att de kan ärva vingården om de dödar sonen! De resonerar som Josefs bröder (se ovan) men går hela vägen och genomför mordet på *den älskade Sonen*.

Fariseerna låtsas först inte begripa att Jesus syftar på deras mordplaner mot honom. Jesus låter dem inse att han är **den sanne Josef** och de är Josefs svekfulla bröder. Jesus är den gåtfulla *stenen som husbyggarna ratade* och som blir *en hörnsten* (Ps 118:22). Gamla testamentet har på många sätt förutsagt att Messias kommer att förkastas men just så bli Frälsaren. De onda tjänarna, fariseerna, får inte det hårda dödsstraff som de själva föreslog (v. 41), men vingården tas ifrån dem. Vi anar här de allra första kristnas frigörelse från lydnad under de religiösa auktoriteterna. Jesus och kyrkans tjänare ses nu som Gudsfolkets nya ”arrendatorer”. Därmed är givetvis inte ”judendomen förkastad” – Josef (se ovan) försonades ju till sist med sina bröder!

Förslag till fredagsoffer: Att be för fullständig försoning mellan kristna och judar.

LÖRDAGEN ANDRA VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Mik 7:14-15, 18-20** (*Du skall kasta alla deras synder i havets djup*)

Profeten Mika med sin skarpa kritik mot sociala orättvisor avslutar här sin bok med en bön som lovprisar Gud, folkets *herde* (v. 14), för hans stora gärningar genom historien. Mika ber för att folket igen ska få ”beta” i de frodiga områdena öster om Jordanfloden som tidigare har tillhört Israel (v. 14, Bashan och Gilead). Mika hoppas på en ny exodus, ett frälsande uttåg ur ”Egypten”, d.v.s. han ber om att de tio nordliga stammarna som drabbats av ödeläggelse och deportation genom assyrierna år 722/721 f.Kr. måtte återvända till Israel (Mik 7:12).

Vår kyrka idag är också drabbad av en sorts *deportation*: de flesta av våra medlemmar har dragits bort från kyrkan av sekulariseringens likgiltighet och fientlighet mot religion. De lockades bort av en glittrande frihetskänsla som lovade framgång och lycka. De lärde sig att söka sig själva och glömma Gud. Deras kontakt med kyrkan var i förväg svag. De slog aldrig fasta rötter där. Ibland når nåden fram till dem och de får känna Guds ingripande. Det kan vara något i livet som kastar omkull dem. Eller känslan av tomhet och leda. De besinnar sig, inser sina synder och söker honom som *kastar alla våra synder i havets djup* (v. 19).

Evangelium: **Luk 15:1-3, 11-32** (*Din bror var död och lever igen*)

Om bara Lukasevangeliets femtonde kapitel, och inget annat från Nya testamentet, hade överlevt tidernas omvälvningar och nått fram till oss, så vore det tillräckligt för vår frälsning. Här får vi kärnan av vår kristna tro: vi är vilsegångna och förlorade syndare, bedragna av en illusorisk frihet som får oss att spilla bort våra liv, men Gud söker oss och vill ge oss sin förlåtelse. Vår räddning skapar jubel i himlen.

Nåden är större än våra synder, för att **vi är älskade**. Av den anledningen har många velat kalla liknelsen för "Den gode Fadern" istället för "Den förlorade sonen". Men berättelsen har en oavslutad, oförsonad sida: *den äldre brodern* vägrar delta i glädjen över sin syndige lillebrors hemkomst och vill inte vara med på festen. Eftersom liknelsen ges åt fariseerna och de skriftlärdade (v. 2) – som den äldste sonen representerar – så är det inte orimligt att se *honom* som den verkliga huvudpersonen. *Liknelsen om den förbittrade brodern*, så kan vi kalla den. Men den kan inte bara "läggas till handlingarna": har inte denne äldre broder en poäng? (jfr Luk 18:11-12) Är faderns godhet *rimlig* (jfr Matt 20:11)? Varför ska den *syndige* brodern belönas? Spegla dina egna relationer i denna liknelse, och du ska se hur den äldre broderns indignerade och "rättvisa" vrede darrar någonstans i *dig*! Men är du inte båda bröderna på en gång? Bikta **först** den äldre broderns *missunnsamhet* och **sedan** den yngres dumheter!

Hur skulle jag kunna släppa dig, Efraim, överge dig, Israel... Mitt hjärta är i uppror, all min medkänsla väcks... ty jag är Gud och inte människa... (Ur Hos 11:8-9).
--